

БОРИС АПРИЛОВ

С В Е Т Ъ Т /разказ/

Всяка изтекла минута го убеждаваше, че не бива да съжالياва, задето се бе отклонил от групата и сега скиташе в неизвестното. Вече откриваше нещата сам и повечето пъти му се налагаше да гадае. От североизток подухваше прохладен слънчев вятър, къщите, хотелчетата и магазинчетата за сувенири искряха, градчето блестеше като скъпоценен камък върху гръдта на планината, а долу, много ниско и далече вдясно, с ранна пролетна радост, неуверено сияеше частица от Йонийско море. В залива лежаха няколко парахода и всичко бе тъй внезапно, така свършено, че самоотлъчилият се от групата свали очилата си, прекъсна видението, потъна за малко в мъгла и накрая върна очилата на очите си с увереността, че се е излъгал, че такова нещо не може да бъде, но корабите се върнаха по местата си, планинската височина се изрази повторно, а градчето затрептя с тишината си, с двете си улици, безкрайния низ от туристически автобуси по паркинга и отделни лутащи се като него самотници или самотни двойки, които зяпаха ту към планината, ту към залива и не можеха да се нарадват, че са попаднали в това зашеметяващо сборище на оракули и история. Освен двете успоредни улици, други сякаш нямаше, имаше стълбища, ставаше въпрос само за изкачване и слизане, такава, изглежда, бе съдбата на местните хора – да се катерят към жилищата си и те се катереха къде с краката си, къде с магарета. Самоотлъчилият се от групата тръгна по стъпалата, срещна скромно облечени мъже и жени: кой знае защо, започна да ги поздравява, а те му отвръщаха с готовност и пак магарета; всекидневието на градчето си течеше ако и да се наричаше Делфи, въпреки неделния ден, въпреки туристическия бизнес и натъпканите със златни накити магазини, останали под него, при хотелите.

И колко много кич! А колко хубаво! Животът е немислим без своя кич. Ето и сега, стените са нашарени по най-преднамерен начин с черти и букви, смешно нарисувани чаши, дори една луна, чийто край е захванан от дулото на бутилка, върху която е написано "уиски" на английски, сгрешено, разбира се, една буква липсва и тя е прибавена с друг цвят, изглежда, от някой весел турист. Всички Тулуз-Лотрекови шарки тук ти говорят само едно – че в този дом се намира нещо като кръчмичка. Защо пък да не влезе тъкмо в такова нещо? Той се вмъкна и потъна в смехотворна обстановка, но макар че всичко вътре беше по детски наивно, сервираха му точно туй, което си пожела – чаша студена рация, вино с мирис и вкус на благородна смола. Голяма тигрова котка играеше с двете си тигрови котенца, върдаляха се в бяло слънчево петно, а мъжът и жената, собствениците на това предприятие, се разговаряха високо някъде в кухничката. Звънтяха чаши, шуртеше вода. Виното разтвори сърцето на посетителя, той се почувствува щастлив, дълбоко в съзнанието му покълна оптимистичното чувство, че се намира точно на мястото си, че именно, ако се говори често за света, това е то светът – планината нагоре, заливът надолу и встрани, чашата пред него и... влизащата жена.

Може би скандинавка, може би на четирийсет, тънка и висока, е широко, отворено лице, по което като светлина бягаха хиляди дребни бръчици. Бръчиците красяха лицето ѝ, правеха го драматично, над него пламтеше чиста и гъста синкавобяла коса. Като видя котките, жената приклекна до слънчевия лъч и взе

малките в ръцете си. По опънатия ѝ бял панталон премина токът на коравите ѝ километрични крака. Котката майка я изгледа с меланхолични диви очи. „Това, което обичам в котките, е тяхната омраза“, каза жената. Може би думите бяха отправени към него. Във всеки случай тя не му каза нищо повече, нацелува животинчетата, върна ги на майка им и се оттегли при най-отдалечената маса. Поръча си уиски, не поиска нито лед, нито дяволи за разреждане, само огледа заведениецето, запали цигара и когато се попремести към слънчевата част на масата, той видя, че под спортната ѝ блуза напират малки мъдри гърдички, които сякаш му казваха, че не са жадни нито за погледи, нито за опипване.

Повика собственика, за да си плати, очите на собственика гледаха към финансовия резултат на живота, под тях носът им служеше за дишане, а мустачките под носа кой знае за какво. Докато плащаше виното си, самотният човек, който се бе отлъчил от своята група, склонен да разсъждава повече, отколкото трябва, си помисли за миг, че цялото това неописуемо с обикновени думи градче се състои все от такива хора, и какво? Какъв е в крайна сметка резултатът? Кое е по-важно – къщите с планината и заливът, или хората? Какво от туй, че планината беше загадъчна, че Йонийското море поглеждаше с едно оценце към нея, че в древността тук се е подвизавал оракул, че наоколо има декоративни останки от тиранични храмове – тук гъмжи от хотелиери, гостилничари и златари, те се смесват с природата, една магма, от която се възхищават всички, и тогава къде му е смисълът, защо трябва да му се възхищаваме?

Виното го караше да мисли така. Той се изкачваше все по-нагоре, виждаше нови къщи и накрая откри трета улица, на тази трета улица слухът му долови черковно пеене, обърна се наляво и съгледа храм, Беше се озовал в задната му част, но богослужението кънтеше силно, отчетливо. Когато заобиколи храма и се озова пред лицето му, той се ухили – високоговорители. Влезе в сградата и потъна в полумрака ѝ; горящи свещи затрепяха пред очите му, старозаветни хора седяха в двете страни на залата – мъжете отдясно, жените отляво, всички облечени празнично, всички притиснати от богослужението. Внезапно се сети за майка си, за баща си, пусна десет драхми в касичката, взе две свещи и ги запали. „Сине, много те моля, когато умра, запали по една свещичка за мен и баща ти някъде, някога; бъди спокоен, ние ще видим отгоре това и ще ти благодарим.“ Когато запали свещите и се оттегли, в очите му блъвна сълза, беше си спомнил и за баща си, и за майка си и си помисли за другата измама: взаимоотношенията родители – деца. Стоеше прав, слушаше пеенето, отначало помисли, че е записано на лента, но като се огледа, видя в един кът пригласящите на свещеника. Тогава си помисли за свещеника. Боже, в каква бъркотия живеем! Трябваше да стои и да слуша, чашата вино щеше да се размие в кръвта му до последната си капка и нещата отново можеха да заемат местата си.

Ето че влезе и скандинавката, с нея станаха две бели петна в храма, съвсем драстични, почти всички богомолци се извърнаха и ги погледнаха. Стори му се, че скандинавката се олюлява, но от нея се излъчваше странен мирис на далечини, на рутина, на зряла красота и на него му се прииска да се приближи към ръката ѝ, да я погали.

Излезе от храма, бунтът му се утаяваше, той си каза, че всеки човек поотделно е глупав и неприятен, но всички хора взети заедно са мъдри и нравствени, че народът с планината дава добра сплав, че народът с морето дава добра сплав и че в крайна сметка все пак има смисъл, и ако сега той се е отделил от групата си, може би е

сбъркал, групата е видяла древните развалини, за които ставаше дума в проспекта на Балкантурист, а той не ги видя, вместо това видя малките саможиви гърди на една висока залутана уиски-мем, а малките саможиви гърди на въпросната уиски-мем едва ли могат да се мерят с древните развалини, с планината и със заливчето на Йонийско море, в което лежат параходи.

Бавно се спущаше надолу и ето че навлезе в улицата на богатите златарски магазини. Въпреки неделния ден всичко бе отворено, всичко, и той можеше да влезе, да посочи най-скъпото украшение във витрината, което струва колкото два мерцедеса, и да го купи, ако принадлежеше към богатите, които можеха да си позволят този каприз. Това го накара да се замисли за богатите. Какво, беше ли в крайна сметка щастлив Онасис? Беше, разбира се; който смее да твърди обратното е лицемер; Онасис е бил един щастлив човек, всички богаташи са щастливи хора, по-щастливи от всички бедняци.

Групата му се трупаше до автобуса, той влезе и зае мястото си до прозореца, отсега нататък се превърна в единица от общата бройка, моторът запали, трябваше му малко да загрее, преда да подгони километрите. Най-после каросерията се заклати, преди да тръгне, и в същия момент някой почука отвън. Беше скандинавката, Тя постави длан върху стъклото, показваше ръката си. Той извика и скочи на крака. Искеше да спрат, молеше се, но автобусът набираше скорост, ръката от стъклото изчезна, скандинавката тичаше известно време успоредно с автобуса, той викаше ли викаше, другите го гледаха учудено, не го разбираха, той го удари на молба и накрая зарева яростно, което отначало предизвика допълнително учудване, а после гръмогласен смях.